

*Алімасова Дар'я Петрівна,
аспірант кафедри математики,
теорії та методики навчання математики
РВНЗ „Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта)*

Постановка проблеми. Інформатизація всіх сфер діяльності людини, в тому числі й менеджменту організації та адміністрування, яка здійснюється все більш швидкими темпами, вимагає суттєвої зміни вимог до кваліфікації менеджерів. Необхідною складовою характеристики сучасного менеджера організації та адміністрування стає високий рівень інформатичної культури, розвинутий інтелект, вміння грамотно використовувати нові інформаційні технології у професійній діяльності. Наявність таких вимог до спеціалістів-менеджерів також підтверджується Законом України „Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки”. Одним з основних напрямків розвитку інформаційного суспільства в Україні, згідно цього закону, являється надання кожній людині можливості для здобуття знань, умінь і навичок з використанням НІТ під час навчання, виховання та підготовки до професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою підготовки майбутніх менеджерів до професійної діяльності займалися багато науковців серед яких А. Алексюк, В. Андрущенко, С. Архангельський, Ю. Бабанський, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень [12], Н. Ничкало, С. Сисоєва та ін.

Дослідження сучасних науковців спрямовані на розглядання різноманітних аспектів підготовки майбутніх менеджерів до професійної діяльності. Так, питанню професійного становлення спеціалістів менеджерів-економістів присвячені праці Л. Володарської-Золи [2], Р. Гейзерської, В. Зінченко [6], Ю. Комар, А. Шегди та ін. Стосовно проблеми теорії та практики підготовки студентів до управлінської діяльності присвячені роботи Н. Замкової, Н. Логутіної, Л. Сікорської, О. Романовської, С. Тарасової та ін. Сучасним методам та засобам активізації навчання спеціаліста з управління присвячені роботи В. Атаманчук, Л. Бондаревої [1], Т. Качеровської, К. Рум'янцевої, С. Тарасової та ін. Проблеми значення, ролі та питанню впровадження інформаційних технологій в управління та бізнес присвячені праці Д. Гревцова, Т. Золотарьової [7], Д. Камінського [8-10], Г. Титоренко, А. Тривайла, Ю. Троніна та інших науковців.

На сьогодні проблема засвоєння інформаційних технологій являється дуже актуальною. Її розв'язання бере свій початок у положеннях, котрі були представлені в працях А. Єршова, М. Жалдака [5], Ю. Машбиця [13], Н. Морзе, З. Сейдаметової, С. Семерікова та ін. Проте, проблемі професійної підготовки майбутніх менеджерів до використання нових інформаційних технологій приділено недостатньо багато уваги. Так, основні дослідження щодо підготування студентів до застосування інформаційних технологій в контексті навчання майбутніх учителів знаходять своє відображення в роботах Г. Генсерук [3], Р. Гуріна, М. Кадемія, О. Снігур, О. Суховірського, С. Яшанова, економістів – Д. Касаткін, О. Гончарової [4], О. Кареліної, Т. Коваль [11], М. Коляди, Н. Праворської, О. Смілянець, юристів – О. Бурцевої, М. Шермана.

Мета статті полягає в аналізі результатів дисертаційного дослідження з проблеми підготовки майбутніх менеджерів до використання нових інформаційних технологій у професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. В межах нашого дисертаційного дослідження була поставлена низка завдань серед яких було: порівняння існуючих підходів до викладання інформатичних дисциплін студентам-менеджерів ВНЗ; розглянення шляхів відображення в змісті курсів інформатичного циклу змін, що відбуваються в науковій галузі інформатики; аналіз наявних навчальних підручників та посібників; розроблення на основі такого вивчення власної моделі варіативного спецпрактикуму для менеджерів організації та адміністрування п'ятих курсів, яка буде враховувати необхідність реалізації принципу диференціації навчання і компетентнісного підходу.

Уточнено сутність понять „професійна підготовка менеджерів організації та адміністрування”, „інформатичні компетентності”. Під професійною підготовкою студента-менеджера розуміємо цілісний процес засвоєння та закріплення загальних та спеціальних знань, умінь та навичок; орієнтування майбутніх спеціалістів з менеджменту та адміністрування на виконання певних професійних завдань. Результатом такого процесу вважається формування професійної компетентності в студентів-менеджерів.

Отже, дисертаційне дослідження присвячено одному з важливих аспектів підготовки майбутніх менеджерів до використання нових інформаційних технологій у професійній діяльності. Внаслідок проведення дослідження були отримані наступні результати:

1. У сучасних умовах підготовка майбутніх менеджерів до використання НІТ при виконанні своїх функціональних обов'язків відіграє особливу роль при формуванні відповідного рівня інформатичної культури, інтелектуального розвитку, наукового кругозору, розуміння суті практичної спрямованості інформатичних дисциплін, опанування інформатичних компетентностей. В свою чергу, рівень зазначеної підготовки дозволить студентам у майбутній професійній діяльності створювати та впроваджувати нові технології, теоретична база яких може бути ще не розробленою на час навчання у вищій школі. Такий підхід вимагає від освітнього процесу та викладачів використання нових підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців.

2. Після проведення теоретичного аналізу вивченості проблеми підготовки майбутніх менеджерів у психолого-педагогічній і науково-методичній літературі було встановлено, що система інформатичної підготовки спеціалістів за напрямом підготовки 0306 „менеджмент та адміністрування” в умовах вищої школи потребує перегляду з урахуванням основних тенденцій розвитку інформаційних технологій. Професійна самостійність студентів-менеджерів визначається рівнем фундаментальної інформатичної підготовки. Зміст такої підготовки повинен враховувати не лише тенденції розвитку інформатичної науки та нових інформаційних технологій, а також рівень професійної підготовки, що здійснюється в межах варіативного спецпрактикуму з нових інформаційних технологій у професійній діяльності майбутніх менеджерів туристичних підприємств.

Педагогічна технологія підготовки студентів-менеджерів до використання у професійній діяльності нових інформаційних технологій ґрунтується на комплексному застосуванні взаємно доповнюваних активних засобів і методів навчання. Курс з НІТ у професійній діяльності майбутніх менеджерів туристичних підприємств покликаний поглибити фундаменталізацію інформатичної і професійної підготовки менеджерів організації та адміністрування. При цьому відбувається інтеграція знань загальнокультурного, професійно-орієнтованого і предметно-інформатичного циклів.

Обґрунтовано змінення мети інформатичної підготовки студентів у новітньому контексті розвитку освіти, оскільки прогрес, що постійно відбувається в галузі інформаційних технологій та відповідна йому переорієнтація напрямів

розвитку освіти вимагають перегляду мети навчання інформатичним дисциплінам. Таким чином до основних завдань навчання дисциплін інформатичної спрямованості являється формування стійких навичок щодо використання нових інформаційних технологій, здатностей і прагнення адаптуватися до постійно змінюваного інформаційного середовища, орієнтування молодих спеціалістів к прагненню до безперервної інформатичної освіти протягом усього життя, особистісна орієнтація навчання на індивідуальні потреби студентів.

За результатами спостережень за змінами, які відбувалися у змісті навчання інформатичних дисциплін було доведено, що саме зміст інформатичної підготовки як компонент системи інформатичної підготовки зазнає найбільших змін у сучасних умовах. Тому в ході нашого дослідження були обгрунтовані зміни організаційних форм інформатичної підготовки, які були продиктовані, перш за все, швидким розвитком інформаційних технологій і реалізується у напрямі індивідуальних і колективних проектних діяльностей у межах груп, організованих на базі елементів дистанційної освіти.

3. Теоретично обгрунтовано, побудовано та експериментально перевірено модель підготовки майбутніх менеджерів до використання нових інформаційних технологій у професійній діяльності. Розроблено зміст навчання варіативного спецпрактикуму „Нові інформаційні технології у професійній діяльності менеджерів туристичного підприємства” з урахуванням тематичного змісту спеціальних дисциплін. Впроваджено низку спеціальних методів навчання метою яких є активізація самостійної діяльності студентів з менеджменту та адміністрування, здатності до прийняття рішень: інтерактивні методи, методи навчання з використанням професійних завдань, методи з використанням дистанційних технологій навчання. Використання розроблених комплексів завдань та контрольних робіт дозволив збільшити ефективність кожного виду педагогічного контролю. З метою стеження за перебігом навчальної діяльності були розроблені програмні засоби комп’ютерного контролю та створено інформаційно-освітнє середовище, в межах якого проводиться дистанційне навчання студентів-менеджерів.

4. Складений та представлений перелік знань, вмінь та навичок, котрі повинні бути сформовані задля визначення наявності у майбутніх менеджерів організації та адміністрування інформатичних компетентностей. Визначення запропонованих переліків було здійснено з урахуванням бажаного і необхідного розвитку інформатичних компетентностей та необхідності використовувати нові інформаційні технології у практичній діяльності. Також було визначено критерії та показники рівнів сформованості інформатичних компетентностей у студентів-менеджерів до використання нових інформаційних технологій в умовах майбутньої професійної діяльності. В ході проведеного дослідження були визначені напрямки та орієнтири стосовно розвитку методів навчання.

Також було з’ясовано, що підготовка майбутніх менеджерів до використання нових інформаційних технологій у професійній діяльності залежить від низки педагогічних умов, до яких можна віднести:

- доцільне добираючи викладачами компонентів педагогічного процесу, а саме цілей, змісту, форм, методів і засобів за якими повинне здійснюватися навчання;

- комплексне використання різноманітних НІТ при реалізації навчального процесу;

- урахування тих факторів у навчальному процесі, котрі підвищують внутрішню мотивацію студентів;

- під час здійснення професійної підготовки студентів-менеджерів реалізовувати міжпредметні зв’язки;

- впровадження в навчання конкретних програмних засобів навчального призначення, котрі мають педагогічне виправдання;

- створення інформаційно-освітнього середовища при здійсненні підготовки майбутніх менеджерів до використання НІТ у професійній діяльності.

5. Зроблено аналізування результатів впровадження моделі підготовки майбутніх менеджерів до використання нових інформаційних технологій у професійній діяльності, спрямованої на формування інформатичних компетентностей. Підтверджено ефективність розробленої моделі за допомогою аналізу кількісних та якісних результатів дослідження, а також статистичною обробкою результатів дослідно-експериментальної роботи, що безумовно дало змогу зробити висновки стосовно того, що в ході формувального експерименту позитивні зміни співпали з очікуваними результатами, що підтверджує ефективність запропонованої моделі підготовки майбутніх спеціалістів в галузі менеджменту та адміністрування до використання нових інформаційних технологій у професійній діяльності.

Після аналізу результатів виконання завдань стало видно, що в експериментальних групах відбулися значні позитивні зміни, котрі стосувалися перерозподілу рівнів сформованості інформатичних компетентностей. Так, по результатах формувального експерименту в експериментальній групі за кількістю відмінних результатів перевищила контрольну групу на 6,8 %, а за кількістю балів „добре” – на 14,5 %. Також була зроблена перевірка результатів за допомогою використання критерію Колмогорова-Смірнова яка довела, що відмінності у результатах експериментальної та контрольної груп зумовлені саме впровадженням нової моделі підготовки.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, поставлені завдання в межах нашої дискретичної роботи повністю виконано. Також, слід зазначити, що проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми, тому подальший розвиток проблеми дослідження буде пов’язаним із:

- вивченням характерних особливостей використання технологій дистанційної освіти на денній і заочній формах навчання;

- інтеграцією в системі дистанційної освіти навчальних модулів, котрі розроблені ще різними середовищами програмування.

Резюме. У статті висвітлено надзвичайно актуальну проблему підготовки майбутніх менеджерів до використання нових інформаційних технологій у професійній діяльності, проаналізовано результати дослідно-експериментальної роботи з означеного питання. **Ключові слова:** підготовка майбутніх менеджерів, нові інформаційні технології, використання НІТ у процесі управління.

Резюме. В статье рассматривается необычайно актуальная проблема подготовки будущих менеджеров к использованию новых информационных технологий в профессиональной деятельности, анализируются результаты экспериментального исследования обозначенного вопроса. **Ключевые слова:** подготовка будущих учителей менеджеров, новые информационные технологии, использование НИТ в процессе управления.

Summary. The article discusses an unusually urgent problem of training future managers to the use of new information technologies in professional activities, analyzes the results of Experimental study indicated the issue. **Keywords:** training future teachers managers informationnyee new technology, the use of new information technologies in the management process.

Література

1. Бондарева Л. І. Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. І. Бондарева. – К., 2006. – 21 с.

2. Влодарска-Зола Л. Професійна підготовка майбутніх менеджерів у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на

здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. Влодарска-Зола. – К., 2003. – 24 с.

3. Генсерук Г. Р. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Г. Р. Генсерук. – Тернопіль, 2005. – 20 с.

4. Гончарова О. М. Теоретико-методичні основи особистісно-орієнтованої системи формування інформатичних компетентностей студентів економічних спеціальностей: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.02 «Теорія і методика навчання інформатики» / О. М. Гончарова. – К., 2007. – 40 с.

5. Жалдак М. І. Професійна діяльність вчителя та інформаційні технології / М. І. Жалдак // Освіта. – 2004. – № 11. – С. 5.

6. Зінченко В. О. Формування професійної спрямованості студентів економічних спеціальностей на початковому етапі навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. О. Зінченко. – Луганськ, 2008. – 20 с.

7. Золотарьова Т. М. Організація робочого місця менеджера на основі інформаційних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.02 «Підприємництво, менеджмент та маркетинг» / Т. М. Золотарьова. – Донецьк, 2000. – 19 с.

8. Каминский Д. С. О влиянии информационных и коммуникационных технологий на бизнес и систему управления (часть 1) / Д. С. Каминский // Менеджмент сегодня. – 2002. – № 5. – С. 29–38.

9. Каминский Д. С. О влиянии информационных и коммуникационных технологий на бизнес и систему управления (часть 2) / Д. С. Каминский // Менеджмент сегодня. – 2002. – № 6. – С. 34–39.

10. Каминский Д. С. О влиянии информационных и коммуникационных технологий на бизнес и систему управления (часть 3) / Д. С. Каминский // Менеджмент сегодня. – 2003. – № 1. – С. 44–52.

11. Коваль Т. І. Теоретичні та методичні основи професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Т. І. Коваль. – К., 2008. – 44 с.

12. Кремень В. Філософія освіти XXI століття: Виступ міністра освіти і науки України, академіка НАН України / В. Кремень // Освіта України. – 2002. – № 102

13. Машбиц Е. И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения / Е. И. Машбиц. – М.: Педагогика, 1988. – 192 с.